

આલ્કનંદી

પ્રાચીન અવશેષ

Reg. No 292

123-492

પ્રાચીન અવશેષ

1924

911-70

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાક ૧૧૧૨૦ વર્ગાક

પુસ્તકનું નામ ૨૩૩૫૩ ૫૫૩૩

વિષય ટે - ૨ - ૧૨,

અક્કલનું પડીકું

અથવા

ખુખીનો ખખનો.

ભાગ ૨ નો.

રાજ ભરથરી અને રાણી પીંગલાના સંવાદ સાથે.

ખલીરાજ—

વશ કીધો તં વીર મારો, જે ગુણીયલ ને બહુ સારો,
—નથી વાંક જરા કાંઈ મારો, નણુદલ તમ વીર ઠગારો;
રંગ મહેલમાં હુતી એકલી, આવી અડપલું કરી ગયા.
ચુંબન કરી ભરી અંક મીલાવી, મોહન મનડું હરી ગયા—નથી.
વસંત નેખન પુલવાડીમાં, ભુલો પડી ગયો ભમરો,
લાલચ આપી તેં લલચાવ્યો, બંધુ ડાહ્યો ડમરો—વશ.
શરમાળે મને શાન કરીને, કંચુકીની કશ છોડી,
હૃદય ધરાપર થન થન નાચ્યા, લાજ શરમ સૌ તોડી—નથી.
—વદન ચન્દ્ર છળી રતી લખવે, બકુટી કામણુગારી,
બંધુ મારો સરળ હૃદયનો, કળા અજબ છે તારી—વશ.

વીર કુણાલ— રાગ, ગઝલ.

અમારા દેશને છોડી, અમે થાનાર પરદેશી;
હૃદયને મેળવી લેશે, અમારો ખ્યાર પરદેશી.
થયા દુર્ભાગીયાં એવા, તબવી દેશની સેવા;
ભટકણું પારકા ઘરમાં, બની લાચાર પરદેશી.
અમારી ધર્મ નીતિથી, અમારી સત્ય રીતિથી;
અમે સત્કર્મથી થઈશું, હૃદયના હાર પરદેશી.
અમારા દેશ બંધુઓ, અમારી જન્મ ભુમીમાં;
હવે છેલ્લા પ્રણામો છે, અમે હૃદયાર પરદેશી !

વિરવિજય— રાગ, ગઝલ—

તમોને જો તમારાથી, તમારો દેશ ખ્યારો છે;
ન તજશેા ધર્મ નિતી તો, વિજય અંતે થનારો છે !
હશે જો સંપ ને સમતા, વળી કર્તવ્યને હિમ્મત,
તમારા ભાગ્યનો આખર, ચમકવાનો સિતારો છે !
જશે એ રાત અંધારી, ચમકતા શૌર્યનો ભાનુ;
જુકો યાહોમ કરી રણમાં, વિજય ડંકો તમારો છે !

બોડાણા— કબીર-ભજન.

તારી ધીરે ગાડી હાંકોરે, મેરામણુ ગાડીવાળા
તારી મજરે ગાડી હાંકોરે, મેરામણુ ગાડીવાળા;
ઘોડા છુટયા ધાનશે; પીછે પડી પોકાર;
દશ દરવાજા બંદ હુવા; તોળી નીકળ ગયા અસ્વાર—તારી.
ગંગા કીનારે ઘર કરી; અને નહાવો નિરમળ નિર:
આખ્યા વિનાશું પામીએ; તે કહી ગયા દાસ કબીર—તારી.

અરજીદાર—

“આખાદીનો ઉપાય.”

ચહો નો ભારતના સંતાન, જગતમાં ભારત આખાદી.

—તમે અંગે ધરો ખાદી.

દેશ ઉદયની તબો નિરાશા, હવે બનો આશાવાદી.

વિદેશીનાં તમે મોહ તબ્યાં નહીં, કરી દેશની ખરખાદી.

કલંક કાળા દુર કરો એ, પાવન કર પહેરો ખાદી.

“આ દેશ ભારત વર્ષ છે, જ્યાં પ્રથમ અરજીદાર થયો”

“અસ્તાવ્યજે તમ ભાગ્યનો ભાનુ અરે આજે ગયો”

“પ્રાચીનકળા મંદીર તમારું, તેજહીણ દેખાય છે”

“કારણ તમારી સંપત્તિ, પરદેશમાં વહી જાય છે”

લોકમાન્યના વીર વ્રતની, કંઈ ધરો ઊરમાં યાદી

—તમે અંગે ધરો ખાદી.

વિક્રમચાર્ય—

રાગ, ભજન.

મેણામાં નિંદરા ન આવે જરી; મારો રામ ગયા વનવાસરે;

નયનમાં નિંદરા ન આવે જરી (૨) મારો રામ ગયા વનવાસરે—નયન

હુંસ વિના મારા સરોવર સુનારે હુંસ વિના મારા (હરીહરી)

સરોવર સુનારે;

બાધ વીનાની વનવાટરે; નયનમાં નિંદરા ન આવે જરી

(૨)—મારો—મેણામાં

પંખી વિનાં મારાં પીંજર સુનારે; પંખી વીનાં મારાં

(હરીહરી)—પીંજર સુનારે

મંદીરીયા સુના વીના રામરે; નયનમાં નિંદરા આવે જરી (૨)

મેણામાં નિંદરા ન આવે જરી; મારો રામ ગયા વનવાસરે (૨)—ને—

નંદ-ખત્રીસી,

સત્ય સૌત્રંજ ?

પરીક્ષા

ગંગાજળ નિરમળ સમુ, શુદ્ધ પવિત્રજ સાર;
 તેવું કુળજે માહરૂં (તો) પડ પાસા પોખાર;
 હંસ ગયો સરોવર તીરે દીકું અમૃત સાર;
 પીધા વીણુ પાછો ફર્યો, (તો) પડ પાસા પોખાર,
 સત્ય ચુકે જો સાધવી, ધરા ન ઝીલે ભાર,
 તે ગુણ હોય મુજ મહીં, (તો) પડ પાસા પોખાર,
 નાગ મુખે અમૃત ઝરણુ ચોર કને ભંડાર,
 કામી પાસ રહે કામની (તો) પડ પાસા પોખાર,
 મીઠો આંખો સર્વદા, ઉત્તમ કૃણ દેનાર,
 સત્ય અસત્ય ઠરે નહિ, (તો) પડ પાસા પોખાર,
 વિમળ કમળ વિલોકીને, ભ્રમર ગયો તે ઠાર.
 દીકું પણ અડક્યો નહીં તો પડ પાસા પોખાર
 અહુદ્યા સીતા દ્રૌપદી સતી ખરી નીરધાર.
 તેવું ચિત્ત જો માહરૂં (તો) પડ પાસા પોખાર,
 ભુખ્યા આગળ જો ધરે, ઉત્તમ ભોજન સાર;
 ખાધા વિણુ ઉડે નહિ (તો) પડ પાસા પોખાર.

પૃથ્વીપુત્ર— રાગ-ગઝલ.

નથી પરવા જીવન ધનની, ફના અંતે થનારૂં છે;
 તો સ્વામીના વચનપરથી, સમર્પણુ સૌ અમારૂં છે—
 અખિલ જગમાં વિરલ મિત્રો, વિરલ આત્મ સમર્પણુ છે;
 પરાર્થે આ જીવન દેવું, વિરલ જનનેજ ખ્યારૂં છે.
 બને સુરમો નયનનો તો, નયન મારા ધરૂં ચરણે;
 બને જીતા ત્વચાના તો, શરીર સ્વામી તમારૂં છે.

પુંડલીક— રાગ, કબ્બાલી.

બ્યારે પડે આફત શીરે, ચાહનાર પણ આધા ખસે;
જેને પડે તે ભોગવે, ખીજા ઉભાં સ્થામાં હસે.
ચઢતી મહીં તો હાજી હા, કરનાર જગમાં લાખ છે;
પડતી મહીં દે સાથ જગમાં, કોક એ વીરલા વસે.
જો બન્યા મોતેજ મુરખા, તો ખીજનો વાંક શો;
તે ખજો નહીં કેમ થઈ જે, અંધ અગ્નિમાં ફસે.
આજ ખુદી આંખથી, જોયું—સગા સહુ સ્વાર્થના!
જાણ્યા છતાં મારા સમા, લોળા દિવાના થઈ ફરે—

વીર કેશરી— રાગ-ગઝલ.

ખરા તે હીંદના સંતાન, લડે જે હીંદને કાજે;
લડે જે હીંદને કાજે, મરે જે હીંદને કાજે.
દૂલાતો દેશને દેખી, ચડે વારે ઉમંગેથી;
પ્રભુ ને બાદશાહોથી, જુએ જે હીંદને કાજે.
ન મોહે માયા મહોબતમાં, ન લોભે માલ દોલતમાં;
જીવન જર પ્રાણુ સૌ પલમાં, તજે જે હીંદને કાજે.
યતો ધર્મ સ્તતો જય છે, કરો યાહોમ શો લય છે;
અમર તે થાય છે નિશ્ચયે, મરે જે હીંદને કાજે.

ભરથરી— રાગ, સીયાનો કનારો.

તાઝી તુજથી નથીરે જુદાઈ, શશીવદની સુખ પામું હું આંહી,
વદન મનોહર તાઝ લલિતા, સૌરભ અંગ જધન સુખદાઈ—તાઝી
જકુટી વિક્રમ સ્મિત અતિ વિક્રમ, નિરખી પ્રિયા ભૂલું સરવેરે કાંઈ,
ત્રણસોનેસાઠ ત્યાગી તુજનેરેચાહુ, તુજવિષ્ણુ મુજ કલ્પ સમજાઈ

અહલ્યાબાઈ— રાગ—કવ્વાલી.

દુનીયા તણા દિવાના દીલ્લર મજબો હુટે;
તુટે જીવનની દોરી, આશા છતાં ન છુટે—
બાળક મટી યુવાની, આવે ભલે દિવાની;
તન ધન મળે તરૂણી, આશા છતાં ન છુટે—
આવે પછી બુઢાપો, ઘોળા થતાં નીમાળા;
રે' બાકી લાઠી લાળા, આશા છતાં ન છુટે—

વીર કેશરી— રાગ—ગઝલ—કવ્વાલી.

થવાનું ના થવાનું કહે; નજીમી કોણ એવો છે;
ન જાણ્યું જાનકી નાથે; સવારે શું થવાનું છે ?
હતી શલ્યા રૂપે અહલ્યા; જગતમાં વાત જાહેર છે;
ન જાણ્યું રાની ગૌતમે; સવારે શું થવાનું છે ?
હતા કૌરવ અને પાંડવ; જગતમાં મહાબળી ચોદ્દા;
ન જાણ્યું ભીષ્મ જેવાએ; સવારે શું થવાનું છે ?
શ્મ્યા બુગટુ સહુ સાથે; વિજીતી સૌ ગયા હારી;
ન જાણ્યું ધર્મ જેવાએ; સવારે શું થવાનું છે ?

બનમુયા—

રાગ—ભૈરવી.

નહીં ચીજ કોઈ ગળી, ગરજ સમ નહીં ચીજ કોઈ ગળી;
માનવંત નીજ માન મૂકી, દુશ્મનને પડતાં ઢળી—ગરજ.
પાર્વતી—બળીયા પણ નિર્બળને નમતા, રાય રંક ઘર જાય,
સાવિત્રી—સોંધુ પણ સોંધું થઈ જોસે, કળા શકાય ન કળી—ગરજ.
લક્ષ્મી—સમયાધીન થઈ—ઝેર હળાહળ, પીવું અમૃત ગણી;
નારદ—જઈ મહાસતીને શીષ નમાવો, જાય આપદાટળી—ગરજ.

પૃથ્વી પુત્ર—

લોકો કહે છે કૃષ્ણ કર્તા; અકર્તા સાક્ષાત છે;
તો ધ્યાન દઈને સાંભળો, આ અન્નયખીની વાત છે—
ખાંડવને ખાળ્યું અન્નુને; લંકા હુતી સોના તણી;
હનુમાનજીને પૂંછડે; ત્યાં આદર્યો ઉત્પાત છે—
ખાળ્યો નકામો કામને; ભેભાનમાં શ્રી શંકરે;
દારિદ્ર જગનું ખાળવા ના કોઈની તાકાત છે—
આ કોલસાનો લેદ એ; દારિદ્ર ખાળો દેશનું;
જો કૃષ્ણથી એ ના ખાળ્યું; તો અન્નયખીની વાત છે—
બ્રહ્મરૂપિ સમ વિદ્વતામાં; વિપ્ર આ સાક્ષાત છે;
ઉલટા તણું મુલતું કયું; એ અન્નયખીની વાત છે—

બોલતો કાગળ—

ફૂલણુલ ફૂલોમાં ઝાઝા, ફૂલ્યું ફૂલી કરમાશે.
ફૂલી કરમાશે, ખીલેલું આખર ખરી જાશે,
સરખા દિવસ ન ગયા કોઈના તેમ નહિ જાશે,
રેંટ તણી ઘટમાળ ભરાશે, ભરાઈ ઠલવાશે,
“ઉજળું એ સહુ દુધ” આજ અભિમાને દેખાશે;
જ્યારે પડશે કાળ અપાટો, ત્યારે સમજાશે.—

ભરથરી—

રાગ, આશાગોડી.

કામ છે દુષ્ટ વીકારી અહા પ્રભુ! કામ છે દુષ્ટ વીકારી;
ઈંદ્ર સમાન પતિ અતિ સુંદર, અશ્વપાલથી છે ચારી, અહા પ્રભુ—કા.
ત્રણસોનેસાઠ ત્યાગી એકનેજ ચાહે, તેના ચિત્તમાં છે જારી છીનાળી;
ધીક બાઈ તુજને, ધીક તારી બુદ્ધિ, વિપરિત વાત વિચારી—અહા.

દલપતનું ભજન—

મોહન તારી મોરલીરે, વૃજનારને વેરણ થઈ ! (૨) હે....હરી.
કામળ સુરે કાળજી કોર્યું, ચીતડું ચોર્યું વેરણ થઈ—મોહન.
કામ તો હવે કાંઈ ન સુજે (૨) સાંભળતા શત્રુ થઈ—(૨)
માત પીતા તણી, લાજી તણે, વૃંદાવનનાં ગઈ—મોહન
વૃજનારને વેરણ થઈ. મોહન તારી મોરલી-તારી મોરલી—(૨)
આવા આવા કારમાં કામળ (૨) શામળા સ્ત્રીધા થઈએ—મોહન
દુઃખડા કેરા, ડુંગર ડોળ્યા. મા બાપડી દ્યો પઈએ—મોહન.
“દલપત” વ્રીહના દેવને મળવા (૨) ગોપીઓ ગોકુળ ગઈ—મોહન.

ભરથરી—

રાગ, લાવણી.

દેખા નહીં કછુ સાર જગતમેં, દેખા નહીં કછુ સાર,
મોહ બીસે મત લપટો ચારો, દેખા નહીં કછુ સાર.—જગત
ચૌદ ચોકડી રાજ મીલે પન, ત્રણાકા નહીં પાર,
ભોગ ભોગતે ઈંદ્ર અપ્સરા, તૃપ્તી નહિ લગાર (૧)—જગત
જુડા રંગ રૂપમેં ભૂલી, કીડા કરત ગચાર;
રૂપ વીર્યબલ નાશ હુવા તબ, નહીં હે અપની નાર (૨)—જગત
ખ્યારી મેરી બની પીંગલા, ડુબ રહા એક તાર;
તોભી કીયા કૃતઘ્ની રાની, અશ્વપાલકું ચાર (૨)—જગત
અલ્પ બખતકા ચેહી તમાશા, દુઃખ હે અપરંપાર,
બેશક ઇંસકા ત્યાગ કરો તુમ, ફેર પસ્તાના ચાર (૨)—જગત
એહી ભરથરી નાર ભરસે, ભુલી હુવા ખુવાર;
એહી ભેખસે જગત શીખ દઉં, નવ ડુબો સંસાર,
નવ ડુબો સંસાર—જગતમેં, દેખા નહીં કછુ સાર.—જગત

ભરથરી—

રાગ, મરશીયા.

હાય, કેમ આ સહેશે ઉઝેની રંડાપો, ઘણી થઈ છે રાજી માફ રાખો.
 બાણુ લક્ષ માળવાના છે સ્વામી, કામ કોડીલા રૂપે ન ખામી,
 ગૌર અંગે લલુત શી બનીરે,—હાય, કેમ આં
 એક બાણુ કૃષ્ણ તમારી રૂએ, ચંદ્રકળા ચોધારા નીર ચુએ,
 બાપુ સુખે ન આજ કોઈ સુએરે—હાયં
 મેહલ મેહલે વિલાપ છાંયો છે, પવન શોકનો સવળે વાયો છે;
 કંજકળતાં બાઈઓ ને ભાઈઓ છેરે—હાય.
 ખાંધે લટકી શી ભગવી ઝોળી, આવ્યા વસ્ત્ર કયાં ગેરૂ ઝબોળી;
 હાય હૃદયમાં પ્રગટાવી હોળીરે—હાયં
 નથી વિક્રમ ભાઈની કંઈ આશા, કીધાં કરમે એવારે તમાશા;
 એણે ખીજાં જંગલ કયાંઈ વાસ્યારે—હાયં
 ઘણી નોધારાં અમને કરોમાં, આવું આણુધારું પગલું ભરોમાં;
 જોગી જીવતાં ચિત્તામાં ધરોમાંરે—હાયં

મહાવ્રતા કાદરગરી—

શું કહું કથની મહારી રાજ, શું કહું કથની મહારી
 હું તો વના ગાસે હારી રાજ.....શું કહું
 પરખી પારીજાતિક મેં, અર્પણ કીધું મન મહારં
 પતી તણ પરલોક સિધાવ્યા, કરી જીવતર મમ ખાંડ રાજ—શું કહું
 ચંદન કાષ્ટની ચિતા રચાવી, પતિ સહગમનની આશે,
 શુન્ય દેહ મમ સ્વામી તણો પણ, ઉડી ગયો આકાશે રાજ—શું કહું
 અરખ્યું મેં સર્વસ સ્વામીને, પ્રેમની કફની ધારી;
 તણ જગત જન્મજ સર્વ હું, પ્રીતે ભણું ત્રીપુરારી—રાજ—શું કહું

ભરથરી—પીંગળા અને ભરથરીનો સંવાદ.

ધીક યુવા ધીક મુજને, ધીક કામ વિકારજી;
જેણેરે ભુલાવી મને સત્યથી, કર્યા નીચ વિચારજી.
ભેખરે ઉતારે રાજ ભરથરી.

ક્ષમા કરોરે રાજ રંક છું, નારી અજ્ઞાન જાતજી;
અન્ય વખત એવું નહીં કરું, લાજ્યા માતને તાતજી.—ભેખરે.
કપટ રૂપીરે રાણી પીંગલા, એશું ખોલે વચનજી;
રાજરે તજ્યું તુજ કારણે, જો વિચારીને મનજી;
લિક્ષા દેને મૈયા પીંગલા....

તુંરે ખોટી ને ખોટું રાજ છે, ખોટો સારો સંસારજી;
અલખ જગાવું વન એકલો, જેથી પાસું ઉઘ્યારજી.—લિક્ષા.
* રહોતો રાજ રસોઈ કરું, જમતા જાઓ સ્વામીનાથજી;
ક્ષીરરે નીપજાવું ક્ષણ એકમાં, જમીએ આપણ સાથજી.—ભેખરે.
મઢીરે કરાવું રંગ મહેલમાં, રાખું ગુપ્ત અવાસજી;
જેમરે જાણે નહિ જગતમાં, સાધો જોગ રહી પાસજી.—ભેખરે.
x મહેલરે તારાને રાણી શું કરું, કેવો ગુપ્ત અવાસજી;
ક્ષીરરે ભોજન તારું રાણી શું કરું, નથી ભોગની આશજી.—લિક્ષા.
વાસી જંગલના જોગી અમે, નહીં ગ્રામમાં વાસજી;
વિષની વેલીથી અળગો રહું, નહિ નારીનો પાસજી.—લિક્ષા.
= ભગવા જોઈ રાજ ભરથરી, દાવાનળ દીલ થાયજી;
માઈ કહો ન મારા કંથજી, લાગે દેહમાં લાયજી.—ભેખરે.
—વધુરે શું વડું રાણી પીંગલા, કરું અરે કેટલો ઉઘ્યારજી;
ખંધુ જેવોરે ખંધુ તજ્યો, માર્યો વચનનો મારજી,
—હવેરે રાજને રાણી શું કરું!

* વાંકીરે વિધાતા મને ભુલવી, લખીયા લેખ લલાટજી,
આનુરે પ્રાયશ્ચિત હવે હું શું કરું, મારગ આપો પૃથ્વી માતજી-લે.
ત્રણશો નારીરે અન્ય આપની, માલવપતિ મહારાજજી;
એકને કારણ એને નવ તજે, પાપી પીંગળાને કાજજી-લેખરે.
મોહ છોડી દે રાણી પીંગળા, પ્રીતે કર સતસંગજી;
સગુરે નથી કોઈ કોઈનું, આ સંસાર પતંગજી.-લિક્ષા.
દેતી હું તો દે મુને, નહિ તો કરું ગૃહ ત્યાગજી;
ગુરૂ મારારે રોશે થશે, ચાલી જાય જમાતજી.-લિક્ષા.
ભરથરી—(રાગ-જશવેન્દ્રી સીતમકુન્દ સમજવનાર હું)

પિતાજી આ કોપ તમે શો કર્યો, જોગી વેષ બાપુ, શીદને ધર્યો,
મરી ગઈ છે માત, વળી જાઓ તાત;
પિતા ઓથ કોની છે, ચોરમાન માત,
ન બાપી કરી બાપુ જાશે નહીં;
પિતા પાછળ નહીં જીવું હું તો સહી.

વીર કુણાલ— રાગ-ગઝલ.

જોયો જમાનો આ કલિનો, પાપનો વિસ્તાર છે,
જ્યાં ત્યાં જગતમાં પાપનો, જામી રહ્યો અધિકાર છે.
સારા બીચારા બાય ખત્તાં, દુર્જનો પુંજાય જ્યાં;
મરવા પછી સદ્ગુણ ગણે, દુનીયાં અજળ નાદાર છે !
સતયુગ જાતાં ધર્મને, દ્વાપર જતાં યજ્ઞ ગયા;
ત્રેતા જતાં તીર્થ ગયાં, કલિમાં કપટ ભંડાર છે !
માતા વિષયના ખ્યારથી, સુપુત્રને ચણનાર છે;
કાળાં કરાવે કૃત્ય કામી, ખ્યારને ધિક્કાર છે !

પુંડલીક—

હુમણા તા નથી નવરાસ ગુરૂરાજ, અમો ઘડપણમાં ગોવીંદ ગાશું,
મરણ પછીની વાતો કરો છો મોટી, ત્યારે હુમણાં શું ખેરવી લ'ગોટી;
વાત થાય છે ઉધારની તે ખોટી, કેમ શ્યામલાલ સાયુ....યાર....ઘડ.
હજીઆંધવા છે મારે કંઈક માળા, હજી થાવું છે દશ વીશ મીલવાળા,
ઘરતાળું કરી પુ'કવા દીવાળા—કેમ શ્યામલાલ....સાયું....યાર—ઘ.
ન્યારે ચાલશે નહીં કાયા હુમારી, ત્યારે સાંભળીશું કથા આ તમારી,
મળે નારી નહિ તો રહેજે પ્રહાર્યારી—કેમ શ્યામલાલ—સાયું—યાર.

પુન્દ્રદેવ— રાગ, ગઝલ, કબ્વાલી.

પડતી હવે મુજને ખબર, તુંમાં જાણાયે હર્ષ નહિ,
આ જગતની જાંજળની, ચતુરાર્થ તેં દીડી નહિ;
ઘરખારને છોડ્યા વિના, યુક્તિ કશી સુજી નહિ,
હવે તો જો જરા જાગી (૨)

ચોળી વિભૂતિ અંગ, બન્યો શું યોગી (૨) સમાધી નૂઠી દે ત્યાગી—
વિલાસી મહેલના વાસી, તને આ શી લગન લાગી (૨)
મધુરાં પુષ્પને ત્યાગી, ગ્રહ્યા કાંટા શું હીન ભાગી (૨)—હવે.
ઉડી આશ ધારીને, મેં તારો સંગ કીધો તો (૨)
ભરૂંસાં દર્ઝ ભુલાવી ઓ ! વિરાગી શું ગયો ત્યાગી (૨)—હવે.

મહાશ્વેતા કાદમ્બરી—

થઈ પ્રેમવશ પાતળીયા, મારા મનના માલીક મળીયારે....થઈ (૨)
પ્રીતે કરો મુખવાસ, સજનવા રાજ હૃદયના વાસી
પ્રેમદા પ્રીત જ્યોત પ્રકાશી. મારા મનના મનેારથ કૃણીયારે....થઈ.
આગ્યવંત કર્યો ભગવતિ મુજને, જીવન સફળ થયું મારું
કરો શ્રી હરિ શુભ તમારું, મારા મનના માલીક મળીયારે....થઈ.

મહાથેતા કાદમ્બરી—

મંજરીએ મનડું મોહું રે, મન ગમતા મહારાજ,
મારા મન ગમતા મહારાજ; એ શું દીલડું અમ પ્રાયુંરે મનગમતા.
“ શું આ પુષ્પ તમને બહુ ગમે છે ? ”

સાખી { “મનને તો ગમતું ઘણું, મુખથી કેમ મંગાય,
“વીણુ પ્રીછયે વીણુ પારખ્યે, ઘટે માન મુનિરાય”

સાખી { “માગ્યે માન ઘટે નહિ, જેવું જ્યાં દાતાર”
“મુખ સ્વીકારો પુષ્પ આ, ધરો કર્ણ મોઝાર.”

અતિ ઉદાર દીલ તમ જોયુરે.....મનગમના.

મહાથેતા કાદમ્બરી—

માલીકના બાળક સા, માલીક સૌના શ્રી જગનાથ (૨)

કર્તા હર્તા સૃષ્ટિના સૌ, બાળ એને હાથ—

રૂણાનુંબંધે આવી મળતું, બાળ્યું નવ કોઈનાથી ખળતું,

જગત માત્ર તેને આધીન છે, અનાથના જે નાથ,

નહિ પીંડ આ પોતા તણો, પોતાનું કાંઈ ન જાણવું,

સૌએ શુભાશુભ કર્મને પોતા તણુંજ પ્રમાણવું—જગત.

અરૂણોદય— રાગ, ગઝલ.

અણમોલ પળ વીતી જતી, અણમોલ કાં ઉભાં રહ્યાં ?

એઘાણુ શા આપું હવે, વેચાણુ દીલનાં થઈ ગયાં.

નીશાનીઓ શાની આપુ શ્યામ ?

આપ પૂછો દીલને, છો દીલના આરામ,

ભાવનાની ભક્તિ તમે સ્નેહથી સ્વીકારી,

પ્રીતિ પૂજારી તમે બાલા ઉપકારી.

આજે ઉદય થયો ભાણુ—જીવનમાં આજે ઉદય થયો ભાણુ—

વીર કુસાલ—

રાગ, ગઝલ.

સમય જે હોય સારો તો, સકળ સંસાર સારો છે,
સમય સારો સિધાવ્યો ત્યાં, નહીં સંસાર તારો છે.
સમય પર જે મહારાજા, સમય પર તે ધરે ભગવા;
સમય પર ખાય તે ધક્કા, સમયનો રંગ ન્યારો છે.
ચડે વાદળ ચડે ભરતી, ચડે જોળન વધે લક્ષ્મી;
ઘડીમાં તે પડી જતાં, સમયનો રંગ ન્યારો છે.
સમય સારો ન સાંઝે જે, કહે તે સહુ ગમારો છે;
અભાગી ખાય તે ખત્તા, સમયનો રંગ ન્યારો છે.

મુર્યકુમારી—

રાગ, ગઝલ.

પકડતાં જાળમાં ઉંદર, ભરાયો સર્પ તે અંદર,
હર્યું દોડા બદલ ખચ્ચર, અમારી આમ બાબત છે !

(પણ તે થયું કેમ ?)

ખીજણા નાર નખરાળાં, સુઝાણાં જોઈ ગોટાળાં;
પછીથી પુંછડાવાળો, મળ્યો તો આમ બાબત છે !
તમારા કષ્ટ સઉ ટળશે, અવશ્યે ન્યાય પણ મળશે;
તમારા શત્રુ સપડાશે, અમારી એ કબુલત છે !
તમારી એ કબુલત છે ! અમારી આમ બાબત છે !

માલતી માધવ—

નાનકડી નાનુક નાર, બહુ નાનકડી, બહુ નાનકડી.

મારા લાલાની છું લાડકડી (૨) છું લાડકડી (૩)

આંખ તણે મટકે પટકું છું લાલને

નાની શું સણુએ બહાલાના બહાલને (હું તો બધુંએ સમજું છું)
જાણી ભોળો ભરથાર, તું બહુ માથે ચડી (૩) નાનકડી.

બલીરાજ—

મારી સજની, તું કયાં રમીઆવી રજની, સાચું બોલ, બોલ, બોલ,
સાણી સૈયર, તું શીદને આળ ચડાવે, કેડો છોડ, છોડ, છોડ ?
હમણાં માળા ગુંથી હુતીને, હમણાં કેમ કરમાણી,
પરસેવો તને કયાં વળ્યો, તારી લમ્મર કયાં ભીંજાણી.—સાચું.
કાળા લમરો શીરપર બેઠો, ઉરાડતાં ગલરાણી,
લાપોટે લટ છુટી ગઈ—મારી, લમ્મર ત્યાં ભીંજાણી.—કેડો.
કસ્તુરી તારા અંગે મહેકે, કુસુમ કળીના હારો,
નયન રહ્યાં છે નાચી નવેલી, મળીયો કોણ ઠગારો—સાચું.
ચંદ્ર સરોવર નહાવા ગઈતી, વાટે મળ્યો એક માળી,
છાબ ભરીને ગજરા આપ્યા, હું તો તમથી હારી.—કેડો.

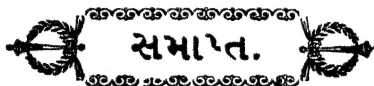
અરુણોદય—

રાગ, ગઝલ, કવ્વાલી.

બહાલા કહું વહેવારની, બે વાત આ અમૂલ છે;
અભિમાનથી ન સાંભળો, તો આ તમારી ભૂલ છે !
મન માન્યું મળતું નથી, કોઈને બધું સંસારમાં;
આમીમાં આમી બોળવી, એ તો તમારી ભૂલ છે.
કાળા છીએ રંગે અમે પણ, કાળજાં કાળાં નથી;
તેનીજ કીંમત ના કરો; તો આ તમારી ભૂલ છે;
છોડી અમે શ્રી રામને; જપીએ તમારા નામને;
તોએ ન રાખો નેડલો તો જીવતર અમારૂં ધુળ છે.
મીઠા અમી આપો નહીં; તો આહ એ શા કામને;
આ' પાઈ બાળો કાળજાં, એ તો તમારી ભૂલ છે.

સ્વદેશ સેવા— રાગ, ગઝલ.

સજેલાં શ્રી પ્રભુજીયે, મનુષ્યો સર્વ સરખાં છે,
નથી કોઈ ઉચ કે નીચો, જીવન તો સહુના સરખાં છે!
પ્રભુજીની જગતવાડી, તણાં પુલડાં સહુ જીવો,
મુગંધીથી ભરેલાં સહુ, સમજીએ તો એ સરખાં છે!
વિષમ આ વિશ્વનો-વાયુ કરે જીવ કોધીને ઘેલાં,
ન મનહર દોષ માનવનો, સકળ આત્માઓ સરખાં છે!

ગ્રાહક બંધુઓ માટે ખાસ સગવડ.

* ન્હાનાં મોટાં પુસ્તકો, ખીલખૂક, પહોંચખૂક, કાર્ડ, કવર, નોટપેપર, લેટરપેપર, કંકોતરીઓ, રિસિટો, વગેરે. જીદા જીદા રંગની શાહીઓમાં તથા અંગ્રેજી ગુજરાતી અને હિન્દી ભાષામાં-દરેક પ્રકારનું છાપાકામ સાફ સફાઈબદ્ધ અને વાજખી ભાવે છેલ્લામાં છેલ્લી કામનાં ખીયામાં, બોર્ડર્સ, બ્લોક, વગેરેથી વખતસર અમારી મારફત બોર્ડર્ પ્રમાણે કરવી આપવાની ગોઠવણ કરેલી છે. પુસ્તક જોવાની કડાકૂટ રહેશે નહિ અને નિયમિત રીતે ઉપરનું દરેક કામ તંબાર કરી આપવામાં આવશે. એકવાર અમારી મારફત કામ કરાવી જોવાની ખાસ બલામણુ છે.

વધુ માટે પત્ર વ્યવહાર કરો અથવા મળો. —લખો:—

શા. ચુનીલાલ મગનલાલ બુકશેતર.

૬૦ રાણીતળાવ-સુરત.

અક્ષતલું પડીકું અથવા ખુખીનો ખખનો (ભાગ ૧ લો)
 મધુરા મેના અથવા મીકું ખુલખુ
 સુરતની સુંદરી અથવા કળીયુગની કોયલ
 માથુકે સુરત અથવા ગઝલે ખુલખુલ
 (ઉપલી ટ્રેક બેકની કીમત બજારે આના.)

— સંગીત —

કોનોગ્રાફ ગાયન સંગ્રહ.

ભાગ ૧ થી ૪ સાથે આવેજ ખરીદો

લગભગ ૨૦૦
 વખખાવલા
 ગાયનોના
 રંગો.

કીમત આઠ આના

મળવાનું ઠંકોણું—રેસન સેડ-સુરત,
 બુકશેલર મણીલાલ ભાઈશંકર વ્યાસ.
 વથા એન્ટી-ઠંકર આણંદજી આપાજીદાસ.
 ઠંકર વીડલ દેવરાજ.
 મોડેલા નાનજી કચરા.

સુરત લીમડ, ચોકમાં આવેલા ખાલ પુસ્તકેશના
 દેશી શ્રીમંત મેલમાં નાનુ નાલ દેવચંદે જાણી.

અક્ષતલું પડીકું અથવા ખુખીનો ખખનો ભાગ ૩ નો ૦-૨-૬

જાન્યુઆરી ૧૯૨૨

